
Soovitused avalikkusele mõeldud informatsiooni koostamise jaoks (Direktiivi 96/82/EC artikli 13 järgi)

Sisukord

1	Avalikkusele mõeldud ohutusalase informatsiooni väljatöötamine	4
1.1	Õiguslikud nõuded.....	4
1.2	Kontseptsioon.....	4
1.3	Ümbruskonna analüüs	5
1.4	Ülesehitus ja sisu	10
1.5	Kujundus	13
2	Levitamine ja toetavad abinõud	15
2.1	Võimalused jaotamiseks.....	15
2.2	Toetavad abinõud.....	17
3	Projekti struktuuri plaan	18
4	Kirjandus.....	19
Lisad	20
11-	Punkti-Kataloog.....	20
	Käitumisjuhiste näited:	22

Avalikkusele mõeldud kirjaliku ohutusabinõude alase informatsiooni jagamise kohustus ettevõttes on sätestatud Seveso direktiivi (96/82/EC) artiklis 13, mille eesmärk on

- Suurõnnetuse mõjude minimeerimine elanike õige käitumise kaudu suurõnnetuse korral,
- Riski potentsiaali hindamise ja realistliku tajumise ning ohutusabinõude edasiandmine,
- Ettevõtte ja ametkondade usutavuse tõstmine.

Käesolevad soovitused sisaldavad nõuandeid avalikkusele mõeldud informatsiooni väljatöötamiseks, kujundamiseks ja levitamiseks ja on mõeldud ettevõtetele, kes on kohustatud andma avalikkusele informatsiooni ja kes soovivad teha rohkem, kui direktiivi 96/82/EC artikli 13 miinimumnõuded ette näevad ning ametkondadele, kes sealjuures kaasa aitavad. Siit leiavad praktilisi nõuandeid ka ettevõtted, kes tahavad vabatahtlikult teavitada oma tegevusega kaasnevatest olulistest tervise- ja keskkonnariskidest.

Need on Saksamaa Keskkonnaameti poolt tellitud uurimisprojekti „Hädaolukorra informatsiooni efektiivsuse kontroll“ tulemused ja kirjeldavad „parimat praktikat“ tõhusa ohutusalase informatsiooni kohta.

Ohutusalase informatsiooni jagamine annab vastuvõtjale olulist teavet võimalike suurõnnetuste kohta ettevõttes ja kasvatab usaldust ohutusabinõude suhtes ning mõjutab sellega ettevõtte *imagot*.

Et tagada jagatud informatsiooni teadvustamine, riskide reaalne tajumine ja käitumisreeglite kinnistamine inimeste poolt, on oluline esmalt läbi viia keskkonnanalüüs, esitada informatsioon arusaadavalt, avalikustada halvimald stsenaariumid ja kasutada infobrošüüride jagamise kõrval ka teisi toetavaid abinõusid.

1 Avalikkusele mõeldud ohutusalase informatsiooni väljatöötamine

1.1 Õiguslikud nõuded

Artikli 13 96/82/EC eesmärk

Seadusandja tahab saavutada ohupiirkonnas oleva elanikkonna riskidest teadvustamist ja inimeste ettevalmistamist suurõnnetuse korral käitumiseks. Informatsioon peab olema koostatud nii, et

- oleks arusaadav, mis liiki ettevõttega on tegemist,
- säilitataks või parandataks usaldust ettevõttee poolsete ohutusabinõude suhtes ja et hirm suurõnnetuse ees hoitaks võimalikult madal,
- säilitataks või parandataks kontrolli usaldamist ja ametkondade kaasamist.

Avatus, ausus

Selle jaoks on nõutav, et ohtudest räägitaks avatult ja konkreetselt ning suurõnnetuse stsenaariumeid esitataks läbipaistvalt ja arusaadavalt. Soovitav on avatud hoiak, millega saab selgeks ettevõtte valmisolek informatsiooni jagada. Usaldust on võimalik kiirelt maha mängida, aga seda on väga raske taastada, kui avalikkusele tekib sunniviisilise informatsioonipoliitika mulje.

Kasu

Seadusega määratud kohustus ohutusabinõude alase informatsiooni jagamiseks pakub samaaegselt ka võimalust oma vabast tahtest ja veendumusest näidata vastutust kaaskodanike, naabrite ning looduse ees ja mitte kummarduda üksnes seaduse tahte ees.

1.2 Kontseptsioon

Mõjus ohutusalane informatsioon eeldab kõikehõlmavat kontseptsiooni. Selleks on nõutavad töösammud, mis ulatuvad lähtetingimuste analüüsist üle brošüüride koostamise kuni sobivate levitamismeetodite üle otsustamiseni ja toetavate abinõudeni välja (ettepanek projekti struktuuriplaneerimiseks on toodud peatükis 3).

Ettevalmistusfaasis on nõutavad järgmised töösammud:

- Oluliste isikutega kooskõlastamine,
- Eesmärkide ja soovitud tulemuste definitsioon, aja ja ülesannete planeerimine,
- Töömaterjalide koostamine: aktuaalsed riskianalüüsid, suurõnnetuste stsenaariumid, ohtude tõrje-/häireplaan, informatsioon ohutusseadmetest jne.

Projektigrupp

Me soovime moodustada projektigrupi, kuhu kuuluvad ettevõtete esindajad (keskkonna/ohutuse ja avalike suhete valdkonnast), kesksed ametkonnad ja võimalusel ka välisekspertid (kommunikatsioon). Samuti on soovitatav varajane kooskõlastamine ümbruskonnas asuvate teiste ettevõtetele.

Oluline eeldus usalduslikuks koostööks on võimalikult varajane diskussiooniprotsessi alustamine asjasse puutuvate isikutega. Dialoog vastutavate valitsusametitega on iseenesestmõistetav. Naabrusest, erinevatest ühingutest või seltsidest pärit huviliste osalemise võimaldamine väljatöötamisprotsessis toetab protsessi ja suurendab informatsiooni vastuvõtmist ja aktsepteerimist..

Aja kokkuhoidmiseks on brošüüri mustandi sisesed ja välimised kooskõlastamised, aga ka jaotamist puudutavate abinõude viis ja maht eriti olulised. Reeglina peaks piisama ajavahemikust kolmest kuni kuue kuuni.

Üksikbrošüür või kogumbrošüür?

Piirkondades, kus leidub mitu suurõnnetuse ohuga ettevõtet, võib koostada üksikute brošüüride asemel ka kogumbrošüüri. Eelised ja puudused tuleb iga üksiku juhtumi korral eraldi läbi arutada:

Kogumbrošüüri eelised

- sünergia-efektid plaanide puhul (kulud, terviklikkus,...),
- ühe majapidamise kohta ainult üks informatsioon,
- ühtsed juhised käitumiseks,
- väljaspool olev väljaandja.

Puudused

- informatsiooni kadu ettevõtte spetsiifilise informatsiooni, suurõnnetuse stsenaariumide ja spetsiaalsete teemade puhul,
- piiratud individuaalne mänguruum (teksti ja kujunduse osas),
- piiratud lugemisvalmidus (suurema ajakulu tõttu),
- keerulisem kooskõlastusprotsess.

1.3 Ümbruskonna analüüs

Et sobitada ohutusalast informatsiooni eesmärgile orienteeritult oma ettevõtte spetsiifiliste situatsioonidega, soovime me teile teostada eelnevalt ümbruskonna analüüs. Ohutusalase brošüüri mõju on sõltuv eelnevatest kogemustest ja sihtgrupi häälestusest ettevõtja suhtes. Seetõttu on oluline tunda ringkondi, kellele ohutusalane brošüür on suunatud.

Sihtgrupid

Artikli 13 96/82/EC tekstist tulenevad esmajoones kaks sihtgruppi, kellel on vajadus erineva informatsiooni järgi, avalikkus ja asjasse puutuvad. Me soovime astmelist lähenemist.

Sihtgrupp: avalikkus	Informatsiooni liik
= Suhteliselt suur, heterogeenne kokkupanud grupp erinevate huvidega ja ootustega	Ettevõttepoolne infovõlg: Üldine informatsioon vastavalt 96/82/EC lisale V.
Sihtgrupp: asjasse puutuvad	Informatsiooni liik
=Isikud, kes võivad viibida harilikult ja lihtsalt juhuslikult, ebasoodsatest asjaoludest sõltuvalt ohustatud alal.	Ettevõttepoolne infovõlg: Spetsiaalne informatsioon vastavalt 96/82/EC lisale V (üksikasjalikud käitumissoovitused suurõnnetuse korral).
Sihtgrupp: huvilised	Informatsiooni liik
= Üksikisikud, kes pöörduvad rajatise käitaja poole sooviga informatsiooni saada	Huvilisepoolne infovõlg: Lisamaterjalid kindlate küsimuste kohta – kui just ei puudutata ärisaladusi (samaaegselt usaldust tekitav abinõu).

Mis on avalikkus? Kes on asjasse puutuvad isikud?

Soovitus:

Sellise tundliku teema puhul nagu suurõnnetuse riskid soovitame me põhimõtet mitte piirata adreessaatide ringi väga kitsalt ning informeerida pigem liiga paljusid kui liiga väheseid ja pigem liiga põhjalikult kui napilt.

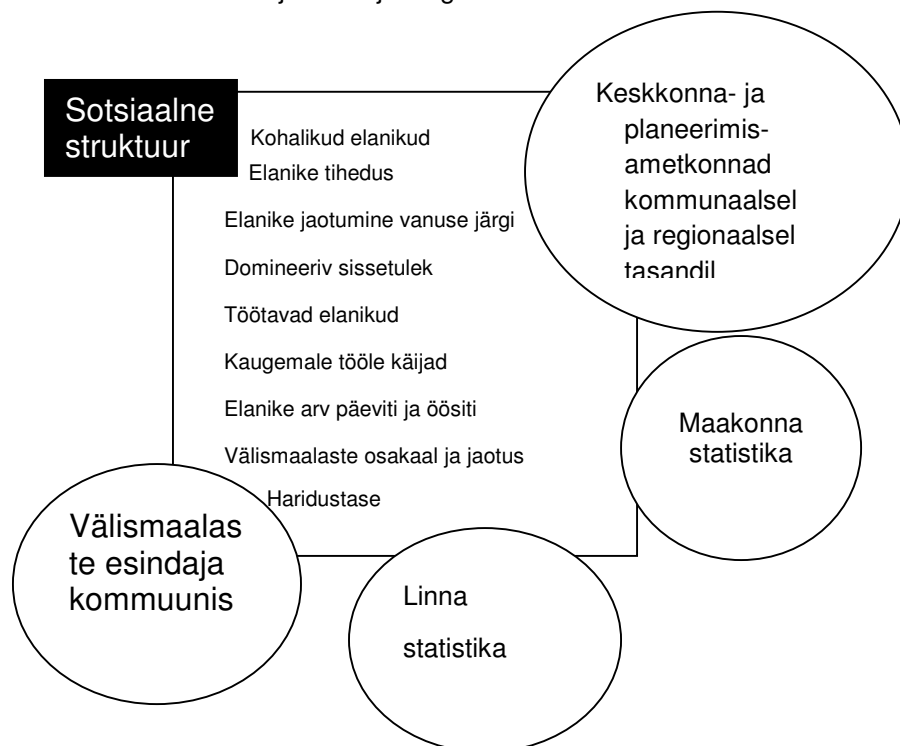
Adreessaatide ring sõltub ettevõtte suurusest, tähtsusest ja geograafilisest asukohast. Tihedalt asustatud linna-aladel on otstarbekas valida infobrošüüride jaotamise piiriks linna piirid või minna neist ka väljapoole, kui eksisteerivad intensiivsed suhted naaberaladega või kui potentsiaalne ohuala seda nõuab. Muudel juhtudel, näiteks maakohtades võib olla avalikkus ja asjasse puutuvate isikute ring ülevaatlikum.

Ümbruskonna analüüsi eesmärgid

Ümbruskonna analüüs annab teile täpsema pildi teie informatsiooni adreessaatidest ja muudab nii konkreetsemaks nõuded ohutualase brošüüri vormile ja sisule. Ümbruskonna analüüsi kaks kõige olulisemat eesmärki on:

- Ohuala ja seal elavate sihtgruppide piiritlemine suurõnnetuse puhul.
- Ühiskondlik-poliitilise struktuuri ja kommunikatsioonikanalite ning ka ettevõtte suhtes eksisteerivate eelarvamuste/häälestuse tundmine.

Alljärgnevalt jagame me teile nõuandeid, kuidas jõuda kõige rahuldustpakkuvamate lahendusteni, milliseid andmeid läheb selle jaoks vaja ning kuidas te need andmed kätte saate.

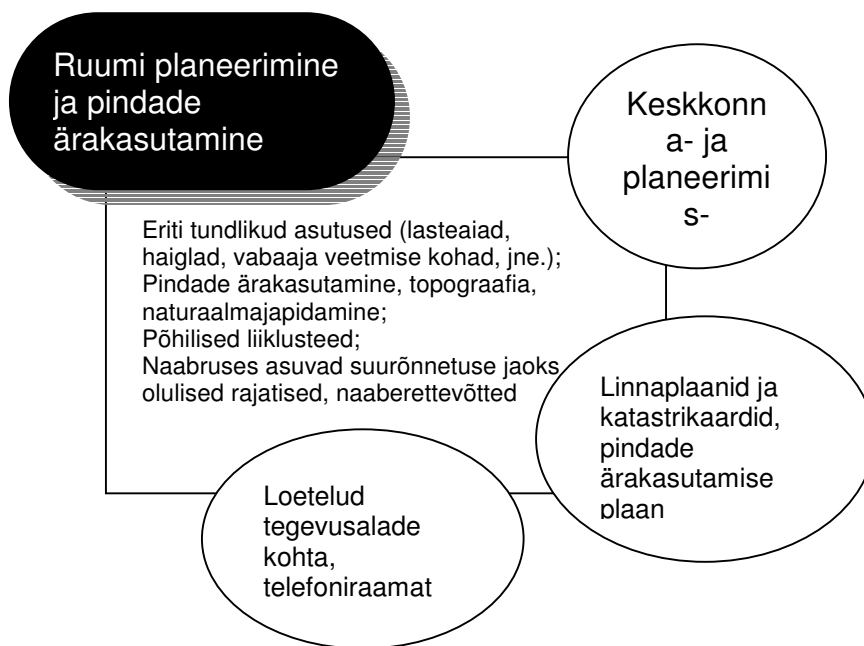

Spetsiifilised sihtgrupid

Kõigepealt on oluline, kui paljusid inimesi kokku üks suurõnnetus võib puudutada. Rahvastikutihedus, vanus ja lastega perekondade arv on olulised indikaatorid teie informatsiooni koostamisel. Rahvastikutihedus või asustusviis võib anda informatsiooni teavitamise ja kõikvõimalike erinevate abinõude võimalustest kuni evakueerimiseni välja. Vanematel inimestel, sõltuvalt nende psüühiliselt seisundist, on sageli suurem turvatunde vajadus. Peale selle ei pruugi nad alati väga liikuvad olla. Ka lapsevanemad moodustavad tundliku sihtgrupi, kuna ohutusaspektid, mis on eelkõige suunatud nende laste tervisele, mängivad reeglina olulist rolli.

Kultuurilised eripärad

Kommunikatsiooni mõjutavad välismaalaste osakaal vastavas piirkonnas ja samuti hardustase. Välismaalaste päritolu ja arvu teadmine on infoedastamise parendamise eelduseks. Välismaalastest elanike puhul tuleb keelebarjääri kõrval ületada ka kultuurilised takistused. Multikultuursed seltsid võivad näiteks kontseptsiooni välja töötamisel abiks olla.

Kui on olemas naabruses asuvad suurõnnetuse koha pealt olulised ettevõtted, võib nende ettevõtete jaoks olla otstarbekas info kooskõlastamine või hoopis kogumbrošüür (peatükk 1.2). Naabruses asuvaid ettevõtteid tuleb informeerida teistmoodi kui koduseid majapidamisi, niisamuti on ühiskondlike hoonetega ja vabaaja veetmise asutustega. Eelkõige ühiskondlike hoonete valdkonnas on sageli puudutatud abivajavad inimesed, näiteks polikliinikutes, haiglates, vanadekodudes, lasteaedades ja koolides. Need valdkonnad tuleb välja töötada ümbruskonna analüüsi käigus, kuna kommunikatsiooni planeerimine ja suurõnnetuse haldamine peab hoolitsema eriliselt nende sihtgruppide ja asutuste eest (vt. Peatükk 2.1).

Liiklusvoolu põhjustel võib minna vaja infot öise- ja päevase elanikkonna kohta. Looduslikud barjäärid (jõesed, kõrgendikud jne.) võivad samuti saada adressaatide ringi piiravateks kriteeriumiteks.

Avalikud diskussioonid

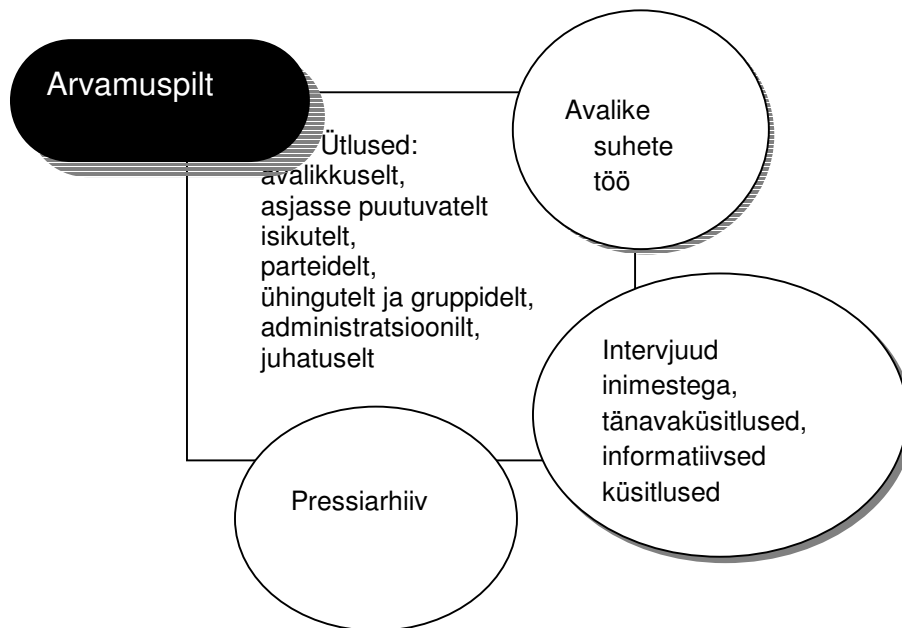
On võimalik, et eksisteerivad ka linnaosadele spetsiifilised probleemid, prioriteedid ja huvid.

Soovitus:

Kasutage võimalust ümbruskonna analüüsiga oma sihtgruppide vajadusi paremini ära tunda ja infokampaaniate raskuspunkte identifitseerida. Vaevanägemine sihtgruppidele orienteeritud ohutusalase informatsiooni tarbeks uurimise läbiviimiseks tasub end kindlasti ära ja mõjutab positiivselt just teie ettevõtte *imago*t.

Ohutusalase kommunikatsiooni strateegilise väljatöötamise jaoks on väga oluline ettevõtte maine. Sellepärast peate teadma, millised eelarvamused inimestel teie ettevõtte kohta on. Keskkonnakaitse alane aktiivsus, avalike suhete töö ja näiteks ka minevikus aset leidnud suurõnnetusega ümberkäimine kujundavad avalikkuse arvamust. See sõltub ka teadmistest teie ettevõtte ning suurõnnetuse riskide kohta. Keskkonnaanalüüsiga on võimalik selgitada välja vajadus rohkema informatsiooni järele.

Kui olete juba kord ühe ohutusalase brošüüri välja andnud, pakub selle mõju edu kontrollimine teile uut võimalust järgmise väljaande optimeerimiseks. Piiramine väljavalitud sihtgruppidele võib vähendada aja- ja jõukulu.

1.4 Ülesehitus ja sisu

Edastatav informatsioon peab olema mõistetav, avatud ja läbipaistev.

Õiguslikud miinimumstandardid

Ohutusalase informatsiooni sisu joondub üheteistkümnele punktile, mis on toodud 96/82/EC lisas nr. V:

1. *Käitaja nimi ja asukoha andmed,*
2. *Informatsiooni edastava isiku nimi ja ametikoht,*
3. *Kinnitus, et ohutusalased korraldused leiavad rakendust ja et on täidetud sellest tulenev pädeva asutuse teavitamiskohustus,*
4. *Üldsusele mõistetav käitise tegevuse või tegevuste ja eesmärgi lühikirjeldus,*
5. *Ainete või valmistamisviiside märgistus, mis võivad põhjustada suurõnnetuse, koos oluliste ohtlike omadustega,*
6. *Üldinfo suurõnnetuse ohu laadi kohta, kaasaarvatud võimalikud mõjud inimestele ja keskkonnale,*
7. *Piisav informatsioon selle kohta, kuidas hoiatada asjassepuutuvaid inimesi ning kuidas neid pidevalt suurõnnetuse kulgemisest informeerida,*
8. *Piisav informatsioon selle kohta, kuidas peavad asjassepuutuvad isikud suurõnnetuse korral tegutsema ja käituma,*
9. *Kinnitus, et käitaja on võtnud kohapeal kasutusele sobivad abinõud, kaasaarvatud koostöö hädaabiteenistustega, et olla suurõnnetuse toimumisel piisavalt varustatud ja hoida selle mõjusid nii madalaten kui võimalik,*
10. *Viide käitisevälisele hädaolukorra lahendamise plaanile, mille abil võidelda õnnetuse võimalike tagajärgedega väljaspool käitise territooriumi.*
11. *Üksikasjad selle kohta, kust on võimalik saada lisainformatsiooni, arvestades salajaste dokumentide hoidmise nõudeid. Salajaste dokumentide hulka kuuluvad ka firma- ja ärisaladused.*

(Lisas toodud 11-Punkti-Kataloogis on need 11 punkti täpsemalt lahti seletatud)

Eriti punktidega 5 (ainete ohtlikkuse märgistus) ja 6 (ohu ja selle mõjude liik) ei tegeleta seniajani mitte piisavalt sageli. Seetõttu keskenduvad alljärgnevad mõttearendused nendele, käitumisreeglite kõrval kesksetele punktidele.

Asetage ennast adressaadi olukorda!

Eesmärk on edastada adressaatidele realistlik pilt riskist. Lähtuda võib adressaatide järgmistest ootustest:

- Millised konkreetseid ohte võivad need ained minule või keskkonnale kujutada ja kuidas need ilmnevad?
- Millist suurõnnetuse stsenaariumit tuleb kõige hullemal juhul karta? Mis võib missugustel tingimustel ja kus aset leida?

Hea näide:

Ained ja Ohusümbolid

Ettevõttes kasutatavad ained	Ohusümbol	Olulised omadused	Juhised käitumiseks
<ul style="list-style-type: none"> - Atsetoon (F) - Dietüüleeter (F+) 		<p>Süttivad vedelikud on õhuga kokkupuutumisel plahvatusohtlikud.</p> <p>Väga tuleohtlik (F) Eriti tuleohtlik (F+)</p> <p>Sarnane aine igapäevaelust: "Puhastusbensiin (F)"</p>	<p>Ärge suitsetage, vältige lahtist tuld!</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Ammoniaak (T) - Formaliin (T) - Kloor (T) 		<p>Mürgised ained võivad ka väikestes kogustes neid sisse hingates, alla neelates või nahaga kokkupuutel surma või akuutseid ja ka kroonilisi tervisekahjustusi põhjustada.</p> <p>Sarnane aine igapäevaelust: "elavhõbe"</p>	<p>Ärge hingake seda sisse ega neelake alla. Vältige ilmingimata kokkupuudet limaskestadega</p>

Ühe sellise aine eraldumisel või kahtlusel, et aine võib eralduda, viiakse ettevõtte piires vahetult läbi mõõtmised, et suuta informeerida avalikkust võimalikult vara tekkivast või ähvardavast ohust.

Konkreetsed suurõnnetuse stsenaariumid

Spetsiifilistest ainete omadustest on asjasse puutuvatel inimestel eriti oluline teada nende mõjusid õnnetuse korral (näiteks gaasieraldumine, tulekahju või plahvatus). Niisiis, ärge märgistage mitte ainult kontsentreeritud ainete omadusi, vaid ka eeldatavaid efekte ja sellega seotud riske inimeste tervisele (näiteks õhupuudus, nahasöövitused, pinnasereostus jne.) Siin võib abiks olla näiteks mõjude skeemina või pildina kujutamine.

Halb näide:

»Me töötame gaasidega, vedelate või tahkete ainetega, mis on osaliselt põlevad, süttivad, mürgised, söövitavad, vähki tekitavad, radioaktiivsed või vett kahjustavad ning tahkete ainetega, mis võivad tekitada tolmu-/õhuseguna plahvatusohtlikke keskkondi, jälgides rangeid ohutuseeskirju. Asjatundliku käsitlemise korral ei kujuta need ained endast mitte mingisuguseid ohte.«

Ruumiline kujutamine

Sageli mõjub võimalike kahjulike ainete liigi ja mahu kirjeldus väga abstraktsena. Me soovime kasutada ruumilist näitlikustamist, näiteks märkides linnakaardil ära mõjuraadiuse. Adressaatide jaoks on kasulik tähistada ära ka korter või töökoht, et hinnata seeläbi vajaduse tekkimisel paremini, kui tugevasti olukord konkreetset inimest puudutab.

Hea näide:

»Harilikult ei ületa ohtlikud ained ettevõtte piire. Ka suurõnnetuse puhul ei ole ettevõtte piiridest kaugemal kui 1500 meetrit kahjulikke mõjusid karta.«

Realistlikud pildid

Palun vältige ilmingimata riskide ohutumana paista laskmist. Sellega kahjustate usutavust. Sobivad on formuleeringud, mis tekitavad lugejas seoseid vältimatu riski ja ettevaatusabinõude vahel – ja ideaaljuhtumil seostuvad argipäevaste kogemustega. Kui te loote adressaatide peades realistlikke pilte, on suurem võimalus, et teadmisi on suurõnnetuse korral võimalik ka kasutada.

Hea näide:

»Kui hoolimata olemasolevate ohutusabinõude kasutamisest peaks esinema aine eraldumine, levib vedelgaas raskegaasiomaduste tõttu madalal pinnase kohal. Madalate temperatuuride korral näeb raskegaas välja nagu voolav vesi; see koguneb suure tiheduse tõttu nõgudesse ja lohkudesse. Vedelgaas on põlev ja gaasi-õhuseguna plahvatusohtlik. Suurte tulekahjude ja tugevate plahvatuste korral on võimalik majade vigastamine või inimeste viga saamine.«

Samuti on oluline usutavus. Kui te kirjeldate ettevõtte siseseid ohutusabinõusid, edastage usutavalt, et teie ettevõtte on võimalikuks suurõnnetuse toimumiseks ettevalmistatud ja varustatud ning suudab hoida selle mõjusid nii madalana kui võimalik. Viited ettevõttevälise alarmeerimis- ja ohutõrjeplaneerimisele ning kontaktid ametkondadega toetavad adekvaatsete ohusettevõtteabinõude sõnumit.

Lihtsustamised

Suurtes ettevõtetes, kus puututakse kokku rohkearvuliselt ainetega ja valmistamisviisidega ning töötatakse väga komplekssete seadmetega, on vajalikud lihtsustused, et mitte koormata lugejat detailidega üle. Siin, aga ka muudes seostes, on soovitatav kasutada rohkem süvitsi minevaid infovõimalusi. Teie hoiak võimalikult palju infot edastada annab ka kriitikutele teada, et te ei hoiu infot tagasi.

Soovitus:

Hoidke „huviliste“ jaoks valmis lisamaterjali ja –informatsiooni, näiteks: lühike, arusaadavalt koostatud informatsioon seadmete kohta (igaühe kohta 2 – 3 lehekülge), viited ainete andmepankade kohta, väljavõtteid riskianalüüsist, ettevõttes esinenud häirete ja avariilukordade bilanss, infomaterjal ettevõtte toodete ja võimekuse kohta, materjal ettevõttesise tuletõrje võimekuse kohta, kutse „lahtiste uste päevale“, pakkumine viia läbi vestlusi nelja silma all, suunamine vastutavate isikute poole eri ametkondades, kiirguse andmed normaaljuhtumil jne.

Hoidke ülesloetletud kontaktisikute (õiguslike ettekirjutuste punktid 2 ja 11) arv väiksena. Parem on sisemine regulatsioon vastutusosalade kohta, et tagada aktuaalsus ja ühemõttelisus. Viited kättesaadavuse kohta (kogu ööpäevaringselt) täiendavad pakkumist.

Käitumisreeglid

Õiget käitumist suurõnnetuse korral kirjeldage kokku võetud käitumisjuhisenä. Küsimused, millele asjasse puutuvad isikud vastust ootavad, kõlavad järgmiselt:

- Kuidas mulle teavitatakse?
- Mida ma pean kõigepealt tegema?
- Mida ma teen selle järel?
- Kas ma saan veel midagi teha?

- Mida ei tohiks ma mitte mingil juhul teha?

Kontrollige oma andmete usutavust ja vältige vasturääkivusi, näiteks telefonitsi kättesaadava kontaktisiku numbril avaldamist, kui samas kohas teatatakse, et helistada tohib ainult äärmise hädaolukorra puhul. Vasturääkiv oleks ka nõuanne jälgida läbi valjuhääldi öeldut, kui teisalt tuleb aknad ja ukSED suletud hoida.

Soovitus:

Jälgige tekstide koostamisel läbivalt ka asjaarmastajate jaoks mõistetavat ja adressaadi loogikaga sobivat keelekasutust, kasutades sealhulgas lühikesi, tabavaid formuleeringuid keeruliste põimlausete, võõrsõnade ja erialaste terminite asemel. Kirjeldage selgelt sündmust, sõnumit, „läbivat joont“ ja lõpptulemust. Liigendage tekste, kasutades näiteks markantseid võtmesõnu või küsimustena formuleeritud pealkirju. Vältige niipalju kui võimalik võõrsõnade ja võõrkeelsete väljendite kasutamist. Kasutage teadlikult vihjeid 96/82/EC artikli 13 (näiteks Seveso, Bhopal, Basel, Bahia Mare, Toulouse) tekkimisloole. Sellega saab suunata vastuvõtja tähelepanu informatsioonile ja juhtumile endale.

Põimige sellesse ettepanekuid, millises kohas võiks hoida ohutusala informatsiooni, näiteks seinalehel, telefoni läheduses või kapi siseküljel.

Kui te töötate oma brošüüri uuesti läbi – nõutav on umbes kolmeaastane tsükkel – on otstarbekohane viidata ka sellele, et tegemist on uuendatud väljaandega, näiteks järgneva näite põhjal:

»Me informeerisime teid eelmisel korral 1999. aasta juunis. Muudatused ettevõtte struktuuris nõuavad praeguseks uue info edastamist.«

Muud teemad?

Võib olla on otstarbekas lisada direktiivi 96/82/EC lisa V punktidele muid teemasid, näiteks informatsiooni,

- keskkonnakaitse ja keskkonnamanagement'i kohta,
- koostöö kohta erinevate asutustega

Intonatsioon

Palun jälgige sealjuures hoolega, et teie sõnumi teema ei juhiks lugeja tähelepanu teemast kõrvale, võib tekkida mulje, nagu oleks tegemist reklaamiga.

1.5 Kujundus

Pregnantsus

Teie ohutusala informatsiooni kujundusel – eelkõige tiitellehe omal, on reeglina oluline mõju sellele, kas informatsioon loetakse täielikult läbi või vaid osaliselt.

Valige tiitellehe jaoks joonis või foto, mis lihtsustab adressaatidel luua seoseid suurõnnetuse ohtude ja riski teemadega. Ka täiendavad, lühikesed teksti kujul esitatud nõuanded võivad mõjutada informatsiooni „õigetesse sahtlitesse“ sorteerimist. Näiteks nõuanne „hoidke brošüür pidevalt käeulatuses“ tiitellehel võib aidata äratada adressaatide tähelepanu. Asjalik täiendus võib anda lühikese ülevaate sisu kohta, näiteks alljärgnevalt:

»Antud infolehel kirjeldame me rajatist, kasutatavaid aineid, seda, mis võib suurõnnetuse korral juhtuda ja eelkõige, kuidas te saate suurõnnetuse korral iseennast ja oma lähedasi mõjusalt selle tagajärgede eest kaitsta.«

Näide ühest Saksamaalt pärit brošüürist:

Graafilised elemendid

Lugemise lihtsustamiseks sobivad graafilised elemendid, mis toetavad teksti, liigendavad seda ja lihtsustavad tekstist ülevaadet – kui neid on mõõdukalt. Sinna juurde kuuluvad

- piktogrammide,
- tabelid ja joonised,
- skeemid,
- väljavõtted linnaplaanist, asukoha plaanid,
- värvilised esiletõstmised,
- fotod.

Soovitus:

Pöörake erilist tähelepanu käitumisjuhiste kujundusele. See info peaks eristuma selgelt rajatise spetsiifilisest informatsioonist ja seda peaks olema võimalik brošüürist välja võtta või kergesti rebida.

Lisad

Pregnantsed lisad, nagu kaasapandud telefonikleepsud, võivad samuti kasutajasõbralikkust suurendada. Et tekitada suuremat tahtmist lugeda, seovad mõned ettevõtted brošüüri auhinna väljaloomise. Küsimustele vastamine eeldab ohutusalase informatsiooni lugemist.

2 Levitamine ja toetavad abinõud

2.1 Võimalused jaotamiseks

Valikud

Kui jaotajad on piiratud ja adressaatide ring teada, eksisteerivad ohutusalase brošüüri levitamiseks mitmed võimalused:

- postkastidesse viimine,
- otsene jaotamine,
- lisana kohaliku ajalehe juures,
- kirja teel saatmine,
- jätmine silmatorkavatesse kohtadesse, väljavalitud edastajate abi kasutades.

Otsustav on, et kõik eramajapidamised, ettevõtted, ühiskondlikud hooned ning ohualal asujad (asjassepuutuvad) ja avalikkus saaksid brošüüri kätte. Väga oluline on kasutada isiklikku pöördumist, näiteks konkreetsele adressaadile suunatud kaaskiri või isiklik edastamine firma kaastöötaja või praktikandi poolt.

Kaastöötajad info edastajatena

Ettevõtte kaastöötajad teavad kindlasti, kuidas suurõnnetuse korral käituda. Aga on oluline informeerida personali ka ohutusalase brošüüri jagamisest. Tihti elavad ettevõtte töötajad ettevõtte vahetusläheduses ja neid võib seega vaadelda ühenduslülina ettevõtte ning naabruses asuvate elanike vahel

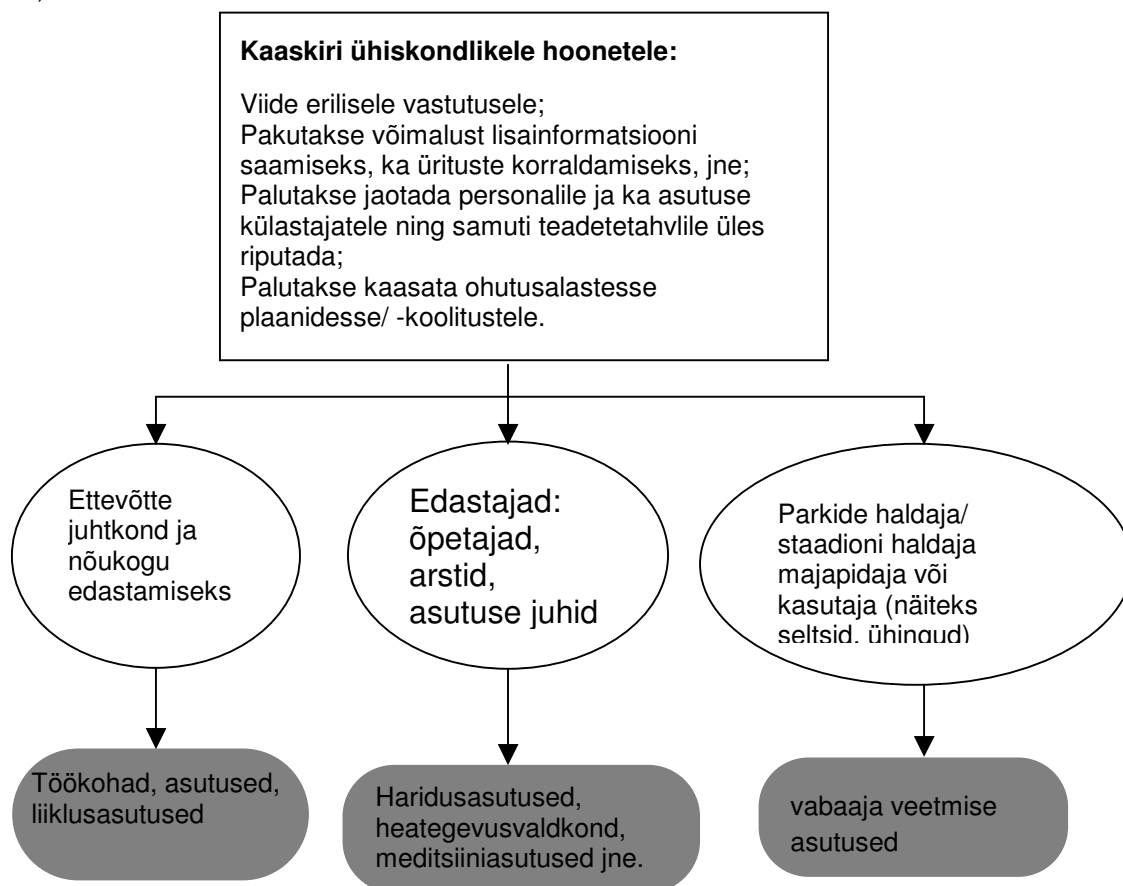
Oma kaastöötajaid võite informeerida ohutusalase infobrošüüride jaotamisest ja nende sisust asutusesisestel koolitustel, liftidesse, pesu- ja tualettruumidesse ülesriputatud teadete kaudu ja/või palgalehega kaasapandud lisas.

Informeerige teiste firmade töötajaid ja küllastajaid

Teiste firmade töötajad ja küllastajad peavad ettevõtte alale sisenedes olema informeeritud adekvaatsest käitumisest suurõnnetuse korral. Seda on võimalik teostada saates nendele isikutele eelnevalt vastavat informatsiooni või anda see esmakohtumisel. Panuse võib anda ka selle informatsiooni asetamine tööohutuseeskirjade juurde.

Ühiskondlikud hooned

Ühiskondlikes hoonetes viibivad sageli inimesed, kelle põhiline elukoht asub suurõnnetuse ohuga ettevõtete ohualast eemal. Kui need inimesed asuvad suurõnnetuse ajal näiteks koolis või raamatukogus, mida eralduvad gaasid otseselt mõjutavad, võib neilt oodata vaid tingimuslikult adekvaatset käitumist. Seetõttu on seda olulisem nende asutuste vastutavaid töötajaid erilise rõhuga informeerida. Tõsisest olukordades on nende kanda vastutus nende kätte usaldatud inimeste käitumise eest (lasteaiad, asutused invaliidide jaoks, jne.) või nende küllastajate käitumise eest (spordiväljakud, kinod, jne.).

Ülalseisev graafik illustreerib, kelle poole võite vastavas asutuses/hoones pöörduda ja millised impulsid oleksid otstarbekad kaaskirja jaoks.

Täiendavad kohad infobrošüüri jaoks

Ohutusosalase brošüüri jätmisest teie ettevõtte sissepääsu juurde, käitumisjuhiste riputamisest paikadesse, kus liigub palju jalakäijaid või selle lisamisest kohalikku telefoniraamatusse üksi ei piisa, et täita teil lasuvat informeerimiskohustust. Selliseid infojagamise teid võib aga kasutada täiendavate vahenditena, et täita infolünki.

Jaotamisest teada andmine

Vältimaks ohtu, et ohutusosalane informatsioon sorteeritakse ekslikult reklaammaterjalina välja, tuleks elanikkonda umbes üks nädal enne brošüüride jaotamist meedia kaudu informeerida ning samas toonitada brošüüri alleshoidmise vajalikkust. Meediakanali valikul tuleks arvestada, kui paljude inimesteni te oma sõnumiga jõuda suudate ja tahate. Ühest suurest kohalikest ajalehest ja/või telekanalist piisab kindlasti, et viia teie sõnum piisava hulga soovitud publikuni. See, kas teadaanne mõnes ametlikus väljaandes või kohalikus ajalehes jõuab sama elanike grupini, on regiooniti erinev. Kui

te peaksite ohutuselase informatsiooni jaotamisest informeerima läbi kohaliku raadiokanali, võib sellel olla eelis, kui sama kanal informeerib elanikkonda ka suurõnnetuse puhul.

2.2 Toetavad abinõud

Informatsiooni kiputakse unustama. Sellepärast soovitame teil teemasid ohutusabinõud ja käitumine suurõnnetuse korral nii asutuse siseselt kui ka väliselt regulaarselt käsitleda. See puudutab oma töötajaid ja ka töötajaid teistest ettevõtetest, aga samuti ka kogu avalikkust ning asjasse puutuvaid isikuid.

Seadusandja näeb ette informeerida umbes kolmeaastaste vaheaegade tagant, aga soovitatav on veelgi sagedamini elanikkonna teadmisi värskendada. Me soovitame teile võimalusi info edastamiseks ja dialoogivormis suhtlemiseks.

Üritused

Üheks võimaluseks on informatsiooni meedia kaudu edastamine, näiteks teleklippidena. Teine võimalus seisneb selles, et asjasse puutuvate isikutega viiakse üritustel läbi vestlusi, näiteks lahtiste uste päeval ja kokkusaamistes naabritega. Siin on võimalik käsitleda sihipäraselt ka suurõnnetuse korral käitumist, et vältida teadmiste kadu väljaannete ilmumise vahel.

Proovihäire ja harjutused

Teoreetilisi teadmisi õige käitumise kohta võib kinnitada praktiliste harjutustega. Selle abil saab tõsta subjektiivset tunnet üksikisiku ohutuse kohta ja suurendada käitumisreeglite vajaduse mõistmist. Proovihäire või suurõnnetuse harjutus, millesse kaasatakse ka ümbruskonna elanikud, muudab selle praktilise kogemuse võimalikuks. Keskne koht siin on lastel ja noortel. Koosõo asutusesisese tuletõrje ja koolide vahel võimaldab mõjutada just neid sihtgruppe.

Sellise harjutuse aktsepteerimine sõltub kindlasti ettevõtte mainest ümberkaudsete elanike silmis. See võib igal juhul informeerida inimesi ettevõtte tõsidusest (märksõna – pakkumiste hoiak). Selline harjutus tuleks viia läbi umbes kuu aega pärast brošüüri jaotamist. Varasem teada andmine läbi meediakanalite võib tekitada mõistmist ja motiveerida inimesi harjutusel osalema.

Innovatiivsed osalemisvormid

Nimetatud „klassikaliste“ vahendite kõrval võivad sobilikuks täienduseks osutada ka kodanikualgatuse, kodanike osaluse ja otsustamise innovatiivsed mudelid. Mõnedel ettevõtetel on kogemusi „Ümarlauaga“ või temaatiliste töögruppidega, kes on avatud kodanike ja/või seltside huvide esindajate initsiatiivile.

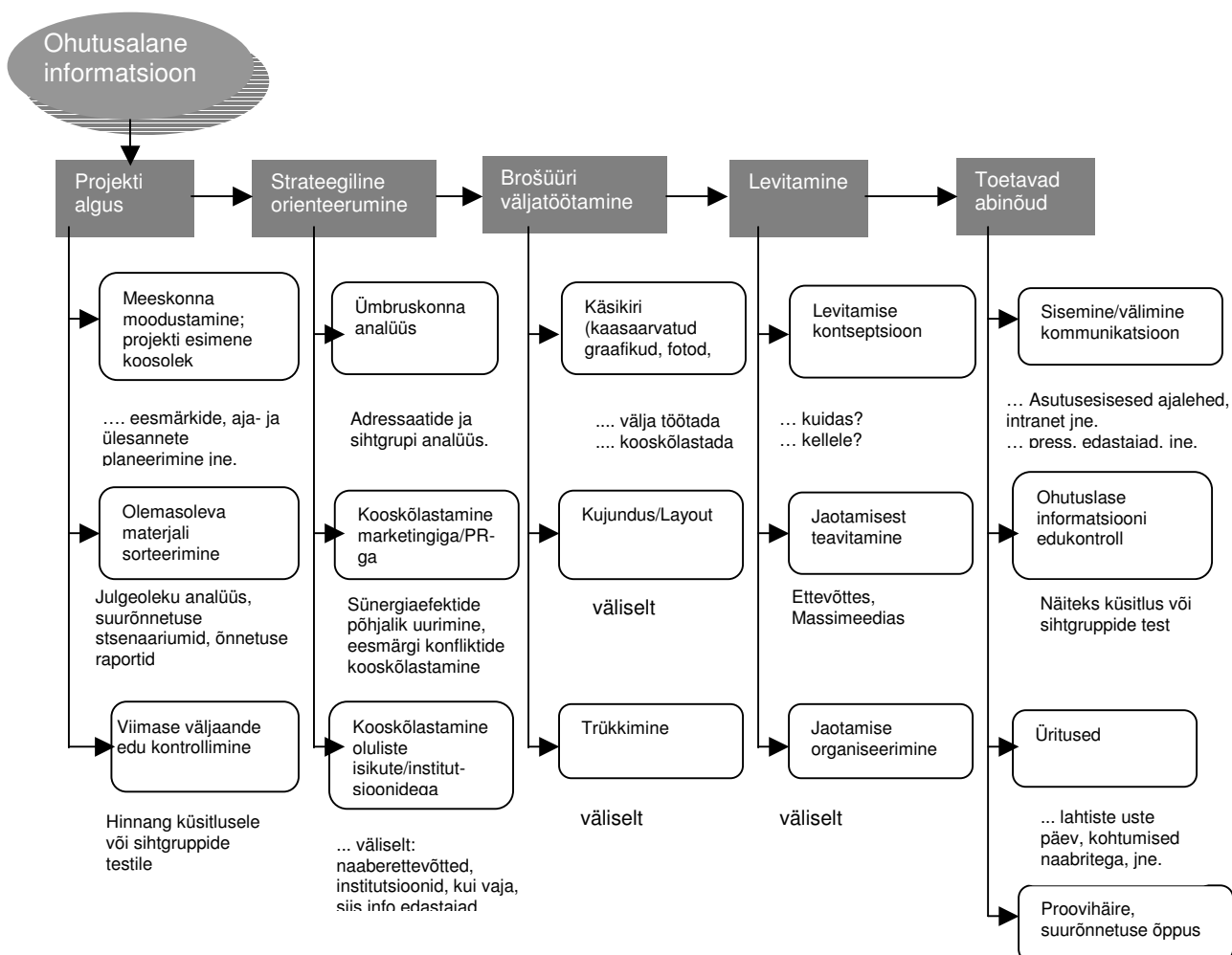
Toetavad abinõud tulenevad kohustustest, võivad aga olla seotud ka lisakasudega, kui neid mõistetakse ettevõtte kommunikatsiooni keskse nurgakivina. See tasub ennast igas suhtes ära!

Soovitus:

Viige sihipäraselt ja regulaarselt läbi kohapealseid üritusi. Kasutage seejuures nii visuaalset meediat kui ka praktilisi harjutusi, ja seda eelkõige lasteaedades ning koolides, et just tundlikes asutustes kindlat käitumist kasvatada. Mõelge, et sellega saab olla seotud ka panus ettevõtte ja üldsuse vahelisele usaldusele.

3 Projekti struktuuri plaan

Alljärgnev graafik näitlikustab, kuidas võiks vastavalt meie nägemusele ülesannete planeerimine välja näha:

4 Kirjandus

- Baram, M. S./Dillon, P. S./Ruffle, B. (1992): Managing chemical risks: Corporate response to SARA Title III. Chelsea, MI: Lewis Publishers.
- Derieth, A. (1995): Unternehmenskommunikation. Eine Analyse zur Kommunikationsqualität von Wirtschaftsorganisationen. (Ettevõtte kommunikatsioon. Majandusorganisatsioonide kommunikatsiooni kvaliteedi analüüs) Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Strutzenberger, Friedrich/Täubler, Reinhard (1995): Störfallinformation - Ein Leitfaden für die Praxis; Bundesministerium für Umwelt (Hrsg.) (Avariolukorra informatsioon . Käsiraamat praktikas rakendamiseks; Keskkonnaministeerium), Wien: Eigenverlag der Gerling Consulting Gruppe, Österreich.
- Umweltbundesamt - Hrsg. (1993): Anforderungen an Art und Umfang der Information der Bevölkerung in der Nachbarschaft störfallrelevanter Anlagen; Forschungsbericht 10409306 (Keskkonnaamet: Avariolukorra tekkimisvõimalusega rajatiste lähedal paiknevale elanikkonnale suunatud Informatsiooni liigile ja mahule esitatavad nõuded), Berlin: UBA-Texte 34/93.
- Umweltbundesamt - Hrsg. (1993): Handlungsempfehlungen zur Umsetzung des § 11a Störfall-Verordnung. Leitfaden zur Information der Betroffenen und der Öffentlichkeit; Forschungsbericht 10409306 (Keskkonnaamet: Käitumissoovitused § 11a avariolukorra korralduse rakendamiseks. Käsiraamat asjasse puutuvate isikute ja avalikkuse informeerimiseks; uuringu kirjeldus), Berlin: UBA-Texte 34/93.

Seadused & korraldused

- Nõukogu 09.12.1996 direktiiv 96/82/EG ohtude haldamiseks ohtlike ainetega raskete õnnetuste korral (Euroopa Ühenduse ametlik teataja Nr. L 10/13).
- VALITSUSE 23. jaanuari 2003 OTSUS Nr. 95 kätkeb endas potentsiaalset raske õnnetuse ohtu, mille puhul võib olla tegemist ohtlike ainetega, kätkevate tegevuste kontrolli (RD 96/82/EC).

Lisad

11- Punkti-Kataloog

1. Käitaja nimi ja asukoha andmed

Nõutavad on firma andmed koos aadressiga. Asukoha andmetest peab olema võimalik välja lugeda rajatise reaalne paiknemine. Soovitatav on lisada juurde asukoha plaan (kaart).

2. Informatsiooni edastava isiku nimi ja ametikoht

Nõutavad on isiku või informatsiooni edastava ametkonna andmed ning ka informatsioon selle kohta, kust on võimalik saada vastuseid lisaks tekkivatele küsimustele. Täpse aadressi kõrval peaks olema ka vähemalt üks telefoni/faksi number üldise informatsiooni saamiseks ohuobjekti ja ka ohuolukorra kohta.

3. Kinnitus, et ohutuselased korraldused leiavad rakendust ja et on täidetud sellest tulenev pädeva asutuse teavitamiskohustus

Nõutav on kinnitus, et firma tegevusala vastab Seveso II direktiividele. Lisaks sellele tuleb kinnitada, et täidetakse oma kohustusi eeskirjade kohaselt ja on koostatud riskianalüüs ja ka ettevõtte sisene hädaolukorra lahendamise plaan.

4. Üldsusele mõistetav käitise tegevuse või tegevuste ja eesmärgi lühikirjeldus

Nõutavad on andmed käitise tegevusvaldkonna eesmärgi kohta. Soovitame lühikirjeldust tootmisviiside ja sihiseadmise kohta, eriti aga toodangu kohta. Võiks olla võimalik järelepärimiste rajatise liigi ja eesmärkide osas täpsemaid järelepärimisi teha (telefoni nr.).

5. Ainete või valmistamisviiside, mis võivad põhjustada suurõnnetust, märgistus, koos oluliste ohtlike omadustega

Nõutav on keemiliste ainete nimed ja vajadusel ka rahvasuus tuntud nimed. Kui tegemist on suure ainete arvuga, tuleks kõige ohtlikumad ja koguse poolest tähendusrikkamad ained üksikult esitada, ülejäänud nimetage vastavalt nende liigi ja omaduste järgi klassifitseeritult. Üles peaks olema märgitud ohtlikkuse tunnused (märgistus, piktogramm) vastavalt kemikaalide direktiivile.

Andke päringute peale süvendatud informatsiooni. Süvendatud informatsioonina on piisavad andmed, mis on vastavalt kemikaalide direktiivile üles märgitud ohutusandmete loetelus – ainete märgistused ja ohtlikkuse märgistus.. Edastage ka kontaktaadress.

6. Üldinfo suurõnnetuse ohu laadi kohta, kaasaarvatud võimalikud mõjud inimestele ja keskkonnale

Nõutavad on alljärgnevad andmed: 1. Ohu liigi kohta (tulekahju, plahvatus, mürkide eraldumine), 2. võimalikud mõjud (näiteks soojuskiirgus, kildude teke ja pildumine, lööklaine, õhusaastus, veesaastus (mürgitamine), pinnase saastus, kaasa arvatud pinnase ja vee piiratud kasutamise võimalused).

Niisamuti tuleb näidata andmed võimalike mõjude raskusastme ja ka mõjuala kohta.

7. Piisav informatsioon selle kohta, kuidas tuleb asjassepuutuvaid isikuid hoiatada ja suurõnnetuse kulgemise kohta pidevalt informeerida.

Nõutavad on pädevad andmed alarmsüsteemide (alarm, alarmi sisu), informatsioonisüsteemi, eriti hoiatussignaali, infoallikate ja neile ligipääsu, detailsema informatsiooni saamise võimalust ning ametkondade kaudu hoiatuse saamise kohta.

8. Piisav informatsioon selle kohta, kuidas peavad asjassepuutuvad isikud suurõnnetuse korral tegutsema ja käituma.

Nõutavad on selged ja üheti mõistetavad andmed põhiliste käitumisreeglite kohta ohuolukorras. Täpne tekst peab olema käitaja ja ohutuse eest vastutava ametkonnaga kooskõlastatud, eriti tuleb sealjuures järgida alljärgnevat punkte: naabrite abi, käitumine korteris, käitumine evakueerimisel, arstlikud konsultatsioonid, abinõud paanika vältimiseks..

9. Kinnitus, et käitaja on võtnud kasutusele ettenähtud abinõud kohapeal, kaasa arvatud koostöö hädaabiteenistustega, et olla suurõnnetuse toimumisel võimalikult hästi varustatud ja hoida selle mõjud nii madalad kui võimalik.

Nõutav on kinnitus, et on võetud kasutusele ettenähtud abinõud, et olla suurõnnetuse toimumisel igati varustatud (näiteks vastav kogumisvann, tuletõrje spetsiaalsed seadmed) ja et tehakse koostööd vastavate ametkondadega.

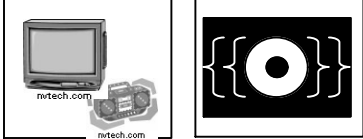
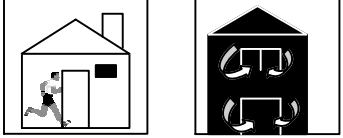
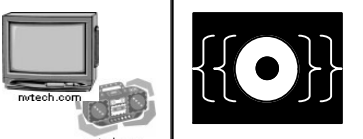

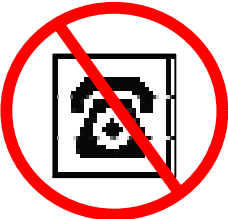
10. Viide väljaspool ettevõtet asuvale hädaolukorra lahendamise plaanile, mis on töötatud välja suurõnnetuse mõjude kohta väljaspool ettevõtte ala.

Viites peaks olema nimetatud ka väljaspool ettevõtet hädaolukorra lahendamise plaani eest vastutav ametkond.

11. Üksikasjad selle kohta, kust saab, arvestades salajasi dokumente puudutavate nõuetega, lisainformatsiooni. Salajases hoitavate paberite alla kuuluvad ka firma- ja ärisaladused.

Kontaktisiku andmed, kelle käest on võimalik saada lisainformatsiooni.

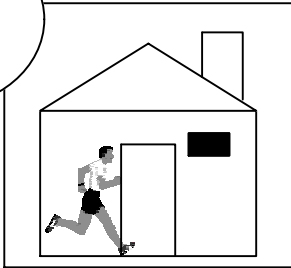
Käitumisjuhiste näited:

<p>Kuidas ma ohu ära tunnen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nähtavate märkide kaudu, nagu politsei- ja tuletõrjesõidukid - Raadiost või televiisorist - Häire kaudu 	<p>Kuidas ma ohust teada saan?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Läbi valjuhääldi - Tule ja suitsuga - Lõhna tundes - Keha reaktsioonide kaudu, nagu iiveldus ja silmade sügelemine 	
<p>Mida ma pean kõigepealt tegema?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Minge suletud ruumidesse! Suletud ruumid on esmalt mõjusaks kaitseks gaaside või ähvardavate plahvatuste eest. 2. Sulgege kõik ukсед ja aknad ning lülitage ventilatsioon või kliimaseade välja! Järgige seda ka siis, kui viibite autos! 3. Teavitage naabreid või reisijaid hüüdes! 4. Võtke hädasolevad reisijad peale! 5. Arvestage vastutavate ametkondade nõuetega! 		
<p>Mida ma teen pärast seda?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ärge võtke omal käel mitte midagi ette, oodake selle asemel teateid ja juhtnõore vastutavatel ametkondadel! 2. Lülitage sisse raadio ja televiisor! 		
<p>Kas ma saan veel midagi teha?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Minge harjumatu lõhnade esinemisel ülemisele korrusele, kuna gaasid on tavaliselt õhust raskemad ja jäävad allapoole! 2. Vältige plahvatuseohtu tõttu lahtist tuld (näiteks suitsetamine)! 2. Hoidke lõhna tundes suu ja nina ees niiskeid rätikuid, et mitte hingata sisse mürgiseid aineid! 		
<p>Mida ma ei tohiks mitte mingil juhul teha?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ärge kasutage telefoni, et mitte blokeerida telefoniliine! Abijõud võivad telefoniliine vajada. 2. Ärge lahkuge majast, kui seda ei ole nõutud ja ärge põgenege jalgsi või autoga! Nii võite te ennast ohustada. Abijõud vajavad liiklusteid. 		

A L A R M

Infoleht hädaolukorraks

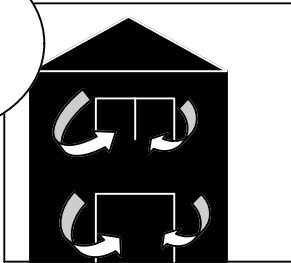
1

Minge suletud ruumidesse

- Ärge tooge lapsi lasteaiast või koolist ära
- Võtke hädasolevad reisijaid peale

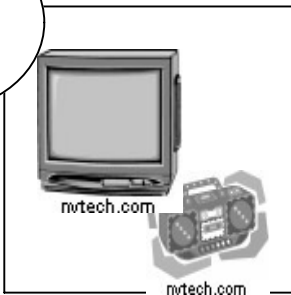
2

Sulgege uksed ja aknad

- Lülitage kliimaseade või ventilatsioon välja
- Ärge suitsetage, ärge põhjustage sädemete teket
- Jääge oma korterisse

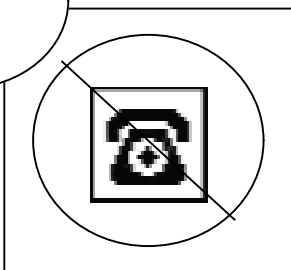
3

Lülitage raadio ja televiisor sisse

- (Tuua välja raadiosagedused ja telekanalid, kus saab informatsiooni.)

4

Ärge helistage

- Kasutage telefoni ainult äärmisel vajadusel
- Kasutage tuntud hädaabi numbrit

